

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Непадовићъ.

ТЕЧ. VI.

Овај листъ излази Вторникомъ, Четвртомъ и Суботомъ на по табака. Цена му е за 3 мес. 4. за пола год. 8 а за целу год. 16. цв. За огласе плаћа се 3. кр. ср. одъ врсте за едан-путъ а 5 кр. ср. за трипутъ.

№ 1.

Мирѡ њ и њ.

Суза. Човекъ има два извора одакле та њжна водица извире. Суза обично капљ са угља очию, и отудъ се и зове суза, коє значи капля воде *сз уза*, т. е. оданде гди е око узано. Суза као и люди има различити. Само права жалость мати е праве сузе, премда и суза радости извире изъ најњжни и најлепши чувства. Оне друге сузе све су кћери людски страсти Сузе, коє се изъ њжни душевни осећаня раћаю, само су людма одъ природе поклонѡне. И болъ би се могло о човеку казати: да е животно плачно, него што е Платонъ казао да е двоножно безъ перя. Нема оногъ човека кои се родио и макаръ мало живио, а да ние нигда сузомъ оросио свое очи; ние било и нема тога човека на зѡмљи, кои нигда ние крозъ сузе гледао овај светъ. Дете како се роди и како отвори очи и угледа овај светъ, врискомъ врисне, и са сузама облие груди свое майке. Да-ли су то сузе радости или жалости, неуме намъ нико казати. Сузе су различите као што су ћуди и околности людске различне. Света е суза у оку майке за своимъ дететомъ; смешна е суза у оку пияна човека; њжна е суза у оку залюбљѡне девојке; горка е суза сбогъ неправде проливѡна; страшна е суза у оку властна и пакостна човека; лажљива е суза у оку тирана; лепа е суза у оку юнака. Човеку могу да теку сузе обично одъ жалости, одъ рена и одъ белогъ лука. Деца осимъ свию други случаева плачу обично одъ јогунства, а највише зато плачу, што в њима докъ су јоштъ мали и докъ се на овај светъ ненавикну, плачъ едина готово забава; еръ мала деца само еду, спаваю и плачу. Жене могу да плачу — но о женскимъ сузама нећемо овде ни починяти да говоримо. Оне много плачу; њнове сузе немогу се разликовати и разделити коя изъ кога чувства извире. Само то можемо као извѡстно казати да ни едина женска суза неизвире изъ претвараня или изъ лукавства него — изъ очию.

Берберинъ.

Берберинъ. Добро јутро Господине!

Господинъ. Данасъ некаже се добро јутро, него срећна нова година.

Берберинъ. Я знамъ да починъ данасъ друга година, али опетъ држимъ да е болъ казати добро јутро, него срећна нова година; еръ коме е свако јутро добро и срећно јутро, томе е заиста цела година добра и срећна. Како можемо казати за оно да е ново, што е 1856. пута само одъ роћеня Христова на овај светъ долазило, и сь долазкомъ чега не само човекъ него цела вселена постае све стария. Само е покойни Адамъ кадъ се у раю пробудио и видио предъ собомъ Еву, могао казати: Фрайлице, сраћна вамъ нова година. Само е то била нова година; и по томе я држимъ да би приличниє било место нова година казати стария година. А најболъ би јоштъ било свагда казати; помози Богъ; човекъ како се обогати и постане варошавинъ и господинъ, онъ онда некаже више помози Богъ, или може бити то долази отудъ што люди међ собомъ у варошима тако у приятельству живе да своимъ ближнимъ кадъ га сретне воли казати: слуга, него пожелати му и казати: помогао ти Богъ. Прости люди, селяци и сиротиня осећаю да е помоћъ Божя у свему најболя, и они јоштъ у својой искренности еданъ другогъ поздравляю са помози Богъ. И тако видите господине имао самъ више узрока да вамъ кажемъ добро јутро, или помози Богъ, место: срећна нова година. Међу тимъ будите увѡрени да осимъ нове године ништа друго ние ново. Шта намъ е вайде одъ нове године, кадъ е стара скупоћа, стари дугови, стара плата, стари пазаръ, стара пакость, старе клевете, старе новине, стара цензура и све проче на свету. Нове године покриваю само сь новимъ хальинама старе страсти у прсима люди. Нова година ние ништа друго него почетакъ едне врсте у великой књижурини човечества. Нова година у трајню вселене ништа друго ние него едина капля у мору.

Господинъ. Я немаримъ да ти филозофирашъ. И-ма-ли што друго ново?

Берберинъ. Осимъ нове године има много нови календара са старимъ светцима. Србски календари онлавише цело србство; гди годъ има србска Типография само в прошле године календаре печатала. И то е готово едина књига што се у прошлой години на полю србскогъ књижества показала, и то су јоштъ едине књиге коє Срби сь обе стране Саве радо купую. Србски

списатељи и читатељи воле календаре, вальда зато што у њима има доста празника. Ко узпише историју србске књижевности може прошлу годину само са две речи описати, т. е. нека стави само: календарска година; ерѣ србски народѣ ни едне године није имао више календара а мањ књиѣга.

Господинѣ. Шта има изѣ стравогѣ света ново.

Берберинѣ. И добро и зло. У Паризу на конференцијама сви су се лепо поравнали, а у исто време еданѣ свештеникѣ прободѣ онога највећегѣ — —

Господинѣ. Кога несрећниче?

Берберинѣ. Полако. У мало васѣ непосеко. — — прободѣ највећегѣ Свештеника. Париски Архиепископѣ г. Сибурѣ погинуо е. То е рђавѣ знакѣ. То е први случај одѣ старогѣ времена, да се таково убиство и то предѣ олтаромѣ догоди; и предшественикѣ овога није умро одѣ свое смрти, онѣ е 1848. год. погинуо на барикадама.

Господинѣ. Како е име ономе што е убио тога садѣ Архиепископа?

Берберинѣ. Волтерѣ.

Господинѣ. Одкуда то славно име таквомѣ злодѣю.

Берберинѣ. Та то е тай исти Волтерѣ списатељ. Онѣ е истина умро али њгове су књиѣге остале, коѣ су ону прву револуцију ако не са свимѣ доведе а оно баремѣ ускорило, и коѣ су християнство онда у Француској оборило, коѣ су онолике свештенике на губилиште довели; и зато я мислимѣ да није Волтера било, овај Верже што е убио Сибура неби смео подићи руку, онѣ би мислио да ће му се рука окаменити. Наполеонѣ I. кадѣ е повраћао у Француској календарѣ са њговимѣ светцима и старе християнске обичае, наилазио е на такве препоне, да е еданпутѣ у лютини повикао: „О чуда, я немогу сѣ моимѣ бајонетима да подигнемѣ оно, што е онај проклети Волтерѣ сѣ перомѣ оборил.“

М р в и ц е.

Изѣ вароши едне гди е яка туча пала, пише еданѣ својме пријтељу: „Нова стакла на прозорима то е најновије у нашој вароши, ерѣ сва стара стакла туча е полуцала.“

— Херцогу Пантѣвру дођу слуге њгове и чеситају му нову годину. „Хвала вамѣ“ одговори Херцогѣ — „и покланямѣ вамѣ све оно што сте у прошлой години одѣ мене покрали, а ви сами знате да то више износи него што ће и еданѣ господинѣ своимѣ слугама напојнице на данашњи данѣ дати.“

(Два смисла) Еданѣ лѣкарѣ у некомѣ друштву врло е хвалио едну масть коју е онѣ противѣ очию продавао, на коѣ еданѣ рекне му ове двозначеће речи: „Што се мене тиче я могу свакога увѣрити да болестнимѣ очима ништа болѣ није одѣ ваше масти.“

— Еданѣ гостѣ упита момка предѣ вратима: „Е-ли господинѣ кодѣ куће?“ — „Није“ одговори слуга. „Кадѣ ће доћи?“ упѣта далѣ гостѣ, на коѣ му слуга одговори: „я вамѣ неумемѣ казати, ерѣ онѣ данасѣ кадѣ е кући дошао, казао ми е, ко га годѣ узтражи да кажемѣ да није кодѣ куће.“

— Три ствари у животу није нуждно чинити: Прво, снегѣ нетреба лопатомѣ одгртати, онѣ ће најпосле и самѣ отићи; друго, девојкама нетреба мужа тражити, оне ће га најпосле и саме наћи; и треће није нуждно звати лѣкара, ерѣ — човекѣ најпосле мора и безѣ лѣкара умрети!

— Нютонѣ (славни математикѣ и астрономѣ) заборавао е често и на ело и на пиће, кадѣ се дубоко занесе у свое заплетене математичке рачуне. Њговѣ е ручакѣ стајао обично у другој соби на фуруни. Еданпутѣ е дошао кѣ њму еданѣ одѣ њгови пријтеља башѣ у време ручка, и видећи, да се Нютонѣ дубоко у свое рачуне занео, отидѣ у другу собу, и поведе спремљени ручакѣ па оде, а остави судовс опетѣ на фуруну. Мало затимѣ дође и Нютонѣ да руча, и видећи судовс празне, чудио се, како е онѣ то заборавио, да е већ еданпутѣ ручао.

— Нютонѣ е учио год. 1650. у Гретену, и често е гладовао, ерѣ е имао за целу недељу само 4 шилинга на издржаванѣ. — Године 1835. купио е лордѣ Срексбури еданѣ зубѣ Нютонѣ за 16.595 франака.

— Да може и најучени и најдаровити човекѣ и одѣ простогѣ селяка гдишто научити, сведочи слѣдуюћа анекдота изѣ Нютонѣвогѣ живота. Овај е шетао едномѣ по полю, кадѣ наеданпутѣ зачуе гласѣ едногѣ чобанина, кои му рече: Поитайте господине, да што пре у оближњи село дођете, ако нисте ради да покиснете. — Небо бјаше сасвимѣ ведро, и небјаше на њму ни едногѣ облачка; Нютонѣ пролужи дакле спокойно и полако свой путѣ; но не прође ни по сата, а онѣ се на жалостѣ и велики едѣ свой увѣри, да е селякѣ погодио: „Чудновато!“ рекне онѣ „да е тако простѣ селякѣ тако вештѣ пророкѣ у предсказиваню времена!“ — Ова му се стварѣ учини вредна точногѣ испитиваня. Онако јоштѣ мокарѣ одѣ плюска врати се онѣ јоштѣ еданпутѣ натрагѣ, и кадѣ е ступио у колебу чобанина, рекне му: „Ево ти еданѣ дукатѣ, да ми кажешѣ, гди си ти научно предсказивати време?“ „Сѣ драге волѣ, господине“ одговори чобанинѣ; „видите тамо мога црногѣ овна?“ — „Видимѣ.“ — „Кадѣ онѣ леђа окрене вѣтру, то се слободно можете у вашѣ живогѣ обкладити, да ће најдалѣ за еданѣ сатѣ киша плюскомѣ падати.“ — „Шта!“ викне прослављени Нютонѣ, „зарѣ я да свакадѣ, кадѣ бы хтео дознати, сађемѣ са мое звездарске куле па да гледамѣ твога овна?“ — Ево ти дукатѣ, па до врага!“ и отидѣ лютито изѣ колебе.

— О Нютону приповедаю, да е онѣ љакѣ био врло неприљжанѣ и лень па да му е зато опредѣлено прво почестно мѣсто у задњој скамин невалялаца, на комѣ се донде одржао, догодѣ га није еданпутѣ онај, кои е до њга седио, яко у трбу ногомѣ гурнуо. После овогѣ догађая постао е мали Нютонѣ изѣ освете и за инаѣ тако приљжанѣ, да е за кратко време постао први љакѣ у целой школи.

— Отацѣ запита свога сина, кои се вратио сѣ университета. „Синко, шта си радио и учио на универзитету?“ Синѣ му одговори кратко и искрено: „Ништа, и притоме самѣ пио пива.“

М а л и н е.

— Добродѣтель е далеко више способна, да сама себе награди, него найсрећни порокъ, да самъ себе казни. Зато башъ много ће се пре честанъ човекъ у несрећи къ добрдѣтели обратити.

— Знанѣ свакогъ човека починѣ съ веромъ, и човечество би злосрећно у томъ било, кадъ би оно съ распознаванѣмъ поедини истина, дотле чекати морало, докъ неби разумъ последнѣ и найдубљѣ основе исти одкрио.

— Представљая о Богу и будућности снажно дѣйствују на волю свакогъ човека, и ова су често *едина подпора и најтврђе* основоположенѣ людске добродѣтели. Права верозакона представљая могу богаты источникъ најлепши мисли и тврда ограда справмъ дражести порока бити; она су средство къ нравственомъ изображеню, съ коимъ се у сили и трајно никакво друго сравнити неможе.

— Безъ любви къ отечеству, безъ покорности према законима, безъ трудолюбия у дужностима позива нашегъ, безъ уздржана у жељама и страстима нашимъ, безъ добродѣтели и поштеня, нема блаженства.

— Основоположенѣ е добри срца, све люде за добре сматрати, кои неваљалство доказано нисе; и заиста мало има неваљали, кои незнаю хитрость, да себе одъ доказателства не обезбеде.

— Нити валя лађу само за еданъ ленгеръ, нити животъ само за едну надежду везати.

— Срећанъ и миранъ животъ у онога е, кои себе строго кадъ испита, ваће; да никакво преступленѣ себи пребацити нема.

— Сваки нека сматра не само себе самога, него и све друге люде за *цѣли*, а не само за *средство* къ узвишеню свогъ собственногъ блаженства.

— У савршенству састои се существо Бога; оно е планъ створеня, источникъ свию природни случаева, цѣль свию наши лакомости и жеља, правило свию наши дѣла; оно е највише основоположенѣ у моралу, у политики, и у вѣштинама и жељама задовољства. Оно е сунце у системи знания, безъ кога се све у ноћъ и забуну стропоштава.

— До највећега свога добра доспе човекъ крозъ несрећне случаеве и иляду би му одкровеня остала сакривена, да ий нужда нисе изнашла. Она е тежина на сату, коя све точкове тера. То е исто и са буряма у нашимъ прсима, са людскимъ страстима. — Сви пороци и све погрешке нашегъ рода мораю најпосле целоме највеће добро дати. Сва несрећа, коя изъ страсти, предразсудка, ленности и незнана происходи, може човека само научити, да кругъ свой болъ позна све раскошности съ десна на лево најпосле га одгураю натрагъ къ нѣговомъ средоточию.

— Човекъ безъ благородногъ поноса раванъ е дрвету, кога дебло уместо да до венца израсте, савезано на земљи остане. Лепа женска безъ лица пуногъ изражая равна е небесномъ своду безъ сунца.

— Онога избери себи за приятеля, кои ти неодае увекъ у говору явну похвалу и одобраванъ; а одъ оно-

га затвори кућу свою: кои говори само зато да ти се допадне, и кои волѣ и желѣ твое штеди.

И с т о к ѣ и З а п а д ѣ.

Као што су истокъ и западъ међу собомъ различни, тако су и обичаи люди на та два края земљѣ различни и едни другима противни. На истоку люди бриу главе а пуштаю браду и бркове, на западу сасвимъ на противъ бриу браду и бркове а пуштаю косу да расте; на истоку еду съ прстима, на западу съ вилонкама; на истоку прекрсте ноге па при земљи седе, на западу седе на узвишенимъ столицама; на истоку люди носе широке дугачке и шарене альине, на западу кратке прне и сасвимъ узане; на истоку дочекати кога гологлавѣ то е увреда, на западу то е велика почестъ; на истоку пишу одъ десна на лево, на западу пишу одъ лева на десно; на истоку говоре тихо и полагаю, на западу гласно и брзо; на истоку люди узимаю по 7. жена, на западу едва и по едну; на истоку жене се замотаваю и крию лице, на западу и съ голимъ грудма иду; на истоку непию вино и нееду крметину, на западу безъ тога нема части; напоследку, на истоку живе мусломани, на западу христијани.

Ш к о л е к и т е а т о р ѣ.

Учитель. Ђаче учениче, у школама изборниче, кажи шта е то земљописъ.

Ђакъ. Земљописъ или географја естъ наука коя учи земљу познати.

Учитель. Колико части света има и кажи ий по имену.

Ђакъ. Има шестъ части света, и есу слѣдуюће: Европа, Азия, Африка, Америка, Аустралија и Русија.

Учитель. Ниси погодио. То одма съ почетка па незнашъ. Кажи дакле коє земљѣ ограничаваю Русию.

Ђакъ. (крозъ плачъ) Енглеска, Француска и Аустрија.

Учитель. Неваля то ништа. Седи доле ти ништа незнашъ. Даѣ ти до нѣга. Кажи ми какви люди има на свету?

Ђакъ. Има началника, совѣтника, капетана и практиканта.

Учитель. Неваля то ништа, о Боже, шта да радимъ съ нѣима ни еданъ неће да се труди. Што непазишъ шта те питамъ? кадъ кажемъ какви люди има на свету, я то онда питамъ, какве су фарбе люди?

Ђакъ. Има люди беле, прне и бакарне фарбе.

Учитель. Какве су дакле фарбе люди у Европи.

Ђакъ. Европа, Европа граничи се, Европа граничи се, одъ истока океаномъ, — —

Учитель. Непитамъ те то, далѣ ти и-за нѣга што дремашъ. Какве су дакле фарбе?

Ђакъ. (брзо) Обично су беле фарбе и разликую се одъ остали животнија у томе што су питоми, и што кадъ се едаипутъ на ярамъ навикну вуку — —

Учитель. Шта брбляшъ коѣшта. Ти незнашъ иоштъ ни о чему говоримо. Я те питамъ изъ земљописа а ти одговарашъ изъ естествене исторје. Што непазишъ? Што дремашъ?

Бакъ. Заборавио самъ господине Европу.

Учитель. Ленъштино! — Богъ е заборавио и тебе и Европу. Што дремашъ?

(продужаваће се)

З а ч и н и ц и.

Новъ е приятель као и ново вино. Остави га некъ остари па га онда пробай, старо вино подмлађуе човека.

Болъ е имати чисту савѣсть за себе него десетъ сведока.

Црквена звонара то е прстъ окренуть у небо, кадъ е годъ видишъ помисли на прстъ божій, безъ кога ништа неможе се догодити, и кои е свему узрокъ што годъ бива.

Нерадуй се кадъ ти какавъ неприятель умре, ерѣ ти незнашъ каква судбина твой животъ сутра чека.

Рђава савѣсть подобна е пећи (ѳуруни) која се не-престано пуши. Она е тужитель, судия и целать у е-дной истой особи.

З а г о ш е т к е.

— Лепа е моя рана, сладакъ е плодъ труда могъ, опасна е освета моя.

— Никада нит' самъ што ео ни пио, и опетъ живимъ. Мати моя никада ние дошла у мою кућу, а опетъ ни даню ни ноћу неоставля ме.

Д О М А Њ Е Н О В О С Т И.

Београдъ 30. Децембра. Нѣна Свѣтлостъ княгиня юче око подне обрадовала е Нѣгову Свѣтлостъ са си-помъ. Како Свѣтла княгиня тако и новорођени Княже-вићъ налазе се у повольномъ стану здравля.

С Т Р А Н Е Н О В О С Т И.

— *Паризъ 24. Децембра.* Пуномоћници юче су под-писали протоколъ. Конференцие уклониле су све пре-поне съ пута, и изравнале су и помириле све стране. Едногласно заключено е: да границе одъ трајанске доли-

не до рѣке Яллука иду, а Болградъ и Тобаку да оста-ну Молдавию. Русия добия на десной страни, Комратъ са 350 квадратни врста земљъ. Змиински острови сматра ће се да припадаю ушћу Дунава. Сва друга уступљна земља саюзиће се съ Молдавиномъ, осимъ оне земљъ гдѣ Дунаво утиче, кою припада Турской. Конференцие за-ключиле су далъ и то: да се то уступанъ граница най-далъ до 18. Марта свршнати мора; до тогъ времена иза-ћи ће Енглезии са своимъ лађама изъ црногъ мора, и Аустријанци изъ Влашке. Комисия ће у подунавскимъ княжествама онда свой задатакъ свршнати и потомъ кон-ференцији свое извѣстие поднети.

— Сва е прилика да ће се распра између Швай-церске и Прајске безъ рата смирити. Преговори воде се и надежда е да ће се безъ повреде чести и едне и друге стране све поравнати.

Паризъ 22. Децем. Страшно едно убиство догоди-ло се данасъ овде у Паризу. Архиепископа паризкогъ Сибира кои е служио у цркви Св. Стефана на едан-путъ съ еднимъ дугимъ ножемъ прободе предъ олтаромъ неки свештеникъ именовъ Верже. Архиепископъ издане и-стогъ тренутка. Убилацъ съ крвавимъ ножемъ стаю е мирно и съ некомъ радостју гледао е свое грозно дѣ-ло. Убилацъ е одма уваћенъ и затворенъ. Онъ ние ве-ровао на то да е майка Христова наитиетъ светогъ ду-ха зачета, зато е и викнуо кадъ е Сибуря пробо: доле съ богиняма! и збогъ такви невѣрованя која е црква ка-толичка примила, говио га е Сибуръ и одузео му е па-рохию. Убилацъ е текъ 32. године старъ и некае се за свое безбожно дѣло. — Црква Св. Стефана затворена е и неће се у нѣой служити докъ се наново неосвети, она е сада сва црномъ чоомъ съ поля застрга. Овай догађай яко е на цара дѣйствовао. Тѣло Архиеписко-па Сибура однешено е у нѣгову палату, гдѣ ће се по-што се балзамира, на излогъ свету ставити.

— Изъ Падуе являю одъ 22. Дек да су тамо царъ аустриски и царица приспѣли.

О г л а с и.

Експедиция Шумадинке на-лази се сада исподъ варошкание у сокаку водећемъ на саву, у ку-ћи г. Кресте Ракића.

К О Н Т О Р А

„СРБСКИ НОВИНА“

(у господской улици у кући Г. Попе-чителя Стефана Марковића)

отворена е, и предплата за год. 1857. прима се у нѣой одъ 8 сатѣй изютра до 12 у подне, и затимъ одъ 2 сата по подне до 5 у вече.

У Београду 28. Децем. 1856.

МИЛОШЪ ПОПОВИЊЪ.

Е Д Н А С О Б А

на долнѣмъ бою, за едного или два самца, има на издаванъ у ку-ћи г. К. Бранковића, у господской улици.

СВЕТОВИДЪ ЗА 1857. Г.

VI. ГОДИНА.

Одъ 1. Января г. 1857. настае те-чению наши новина VI година. Оне ће одъ нове године излазити са под-листкомъ. Цѣна имъ е за по године 6 фор. ср. а за 3 месеца 3 фор. среб. Позиваю се дакле сви любители но-вина найучтивѣе на предплату. У Бе-ограду прима новце изъ внутрености Србије г. Вик. Станисављевићъ осмо-тритель Читалишта или г. Вел. Ва-ложихъ книжаръ.

Зилзеленъ за год. 1857. изишао е и може се добити у Београду кодъ г. Браће А. Ђорђевића трговца, кодъ В. Валожића и Саре Возаровићъ, а у *Земљу* кодъ Ш. Андреевића синова. Цена му е 40. кр. ср. Дѣло е са три велика мѣдореца украшено. Тко же-ли обашка имати ликъ рускогъ цара и *Стратимировића*, може га у помену-той трговини добити по 10. кр. среб. *Зилзеленъ* е найсходни даръ за нову годину.

У Бечу у Дек. 1856.

А. А д р и ћ ъ

Учредникъ и издатель Световида. Обитава у С. Удриху, neue Schot-ten gasse № 113.